

Com vaig conèixer

VÍCTOR CATALÀ

Article pòstum de la professora: DOLORS MIRALLES I VALLS

Una invitació rebuda al “Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria” de la meua Ciutat, l’any 1913, adreçada als alumnes-socis que vulguessin prendre part a una Exposició de Leipzig (Secció Estenogràfica), em va temptar a prendre-hi part.

Els concursants havien de presentar 3 treballs estenogràfics (català, castellà i francès). D’ésser premiats, llurs autors serien nomenats “Membres de l’Acadèmia Estenogràfica de París (Sistema Duployé), amb el títol corresponent.

Jo vaig escollir “Solitud”, de Víctor Català; “Cartas a las Mujeres de España”, de Martínez Sierra; i “Letres de Mme. de Sevigné”.

Es feren les gestions per mediació del “Centre”, i, sense demora, es rebren les concessions de “vertir”² de les obres de referència; la de Víctor Català no venia mai. Tot i això, anava “vertint” l’obra seva, ja que el temps urgia i el temps de presentació anava fent-se curt. Davant aquest contratemps, per tal de poder presentar un treball en català, vaig demanar permís a Manuel de Montoliu de presentar “Els lliris del jardí de la Reina” que ell havia traduït de l’Anglès.

Quan ja quasi les 3 obres eren al final, es rebé una carta al “Centre” a nom meu. Feia alguns mesos que s’havia cursat una lletra a la revista “Joventut” de Barcelona, que publicava treballs de Víctor Català, en visites a obtenir-ne l’adreça i ens contestaren que no la coneixien. (Recordem que li publicaven els treballs sense saber aleshores encara que Víctor Català era una dona: Catarina Albert Paradís).

Però deien que guardaven la carta, per si un dia la hi puguessin fer arribar.

Així les coses, el dia 8 d’abril (1913), es rep al “Centre” una lletra a nom meu. La Junta em cridà a la Direcció i em digueren que tenia allí una carta a nom meu i se’m recoma-

La senyoreta Caterina Albert Paradís (Víctor Català), presidenta dels Jocs Florals de Barcelona (1917) (“Il·lustració Catalana” 6/5/1917)

nava que no es repetís el cas, ja que, del contrari, se’n donaria coneixement al meu pare. Jo vaig contestar que no havia donat a ningú permís perquè m’escrivís al “Centre”. Vaig demanar que l’obrissin, que em diguessin el nom del signant i jo els diria si el coneixia. L’obriren; el nom era Catarina Albert Paradís, per mi absolutament desconegut.

-Bé, Dolorettes -així m’anomenaven al “Centre”-, deu ser algun galant dissimulat...

-Llegiu-la -vaig dir- i sabrem de què es tracta.

I quina no fou la sorpresa de tots quan descobrírem que es referia a l’autor de “Solitud”. Era un home? Era una dona? Víctor? Catarina?

A petició del remitent, concertàrem una entrevista al seu domicili (València, 250, 1-1, Barcelona). El pare em volgué acompanyar a la capital. En arribant a la casa, jo vaig pujar al pis i ell m’esperava a la porteria, Jo me’n

havia emportat tot el que tenia fet.

L’entrevista fou cordialíssima. Em trobava davant una gran dama, vestida de llarg (batí verd) i amb les mans esteses abraçant-me.

-M’haurà de parlar del seu “vertir”... Jo ho desconec això.

Va anar a buscar un exemplar de “Solitud”. Li vaig dir que obrís el llibre a la pàgina on volgués: jo llegiria aquella pàgina en la meua “versió” i ella podria comprovar si hi faltava cap lletra.

Se’ns posaren al davant les “Rondalles del pastor”, i no se sabia avenir que els meus signes puguessin dir el mateix que ella llegia. Després d’una llarga explicació, ella ja podia escriure el seu nom taquigràficament.

El pare ja estava impacient. Quan vaig baixar cuita a dir-me:

-Bé, és un home o una dona?

Li vaig explicar tot de pe a pa. No se’n sabia avenir. Quin descobriment, el nostre.

En recordança d’aquella entrevista, Víctor Català va dedicar-me un exemplar de “Solitud”, que jo tant estimo, ja que fou preludi d’una amistat que durant 53 anys ens havia d’unir, en penes, dolors i alegries. El servo religiosament, junt amb les seves valioses lletres.

Així vaig conèixer la que el 27 de gener de 1966 ens deixà per a passar a gaudir el regne etern: Catarina Albert Paradís (Víctor Català).

N.B. La “versió” estenogràfica de “Solitud” la conservo jo, amb tot i que fou dedicada per mi al “Centre de Dependents del C. i de la I.” I és que el consoci Antoni Martí Basté la salvà, arriscadament, del foc, calat per unes turbes revolucionàries i me la portà personalment a casa. Déu li pagui aquest gest. Si no hagués estat ell, l’obra s’hauria perdut. I tot fa pensar que és un exemplar únic en el seu gènere: és molt probable que “Solitud” de Víctor Català no ha estat “vertida” estenogràficament per ningú més.